

Kommentar till nya regler om undantag från nätkoncession för vindkraftparker och andra produktionsanläggningar.

Äntligen ligger det nya undantaget från nätkoncession för vindkraftparker på bordet. Även om det inte går hela vägen kommer undantaget att förenkla byggandet av vindkraft och innebär ett förtydligande av att vindkraftparker inte behöver söka koncession för det interna elnätet. I det fall det interna nätet ingår i tillståndet för vindkraftsparken anses det automatiskt utgöra ett sådant avgränsat område där undantag från koncessionsplikt gäller. I annat fall görs bedömningen för varje enskild park.

Anslutningen till överliggande nät kan också ingå i det som får byggas utan koncession. Här är skrivningen mer otydlig och Energimarknadsinspektionen hänvisar till kommande prövningar och uppmanar aktörer att söka bindande besked. I diskussioner med energimarknadsinspektionen framstår det som rimligt att anslutningsledningen kan bedömas som IKN (icke koncessionspliktigt nät) förutsatt att nätet ingått i miljöprövningen och ledningen till överliggande nät inte är längre än avståndet mellan två närliggande verk i parken.

Energimarknadsinspektionen meddelar skriftligen:

När det gäller just definitionen "kort" i den nya bestämmelsen hänvisar nätkoncessionsutredningen i sitt betänkande Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30) just till den gällande praxisen ...

De aktuella ändringarna är i förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857) den så kallade IKN-förordningen genom SFS 2021:976 och träder i kraft 1 januari 2022. När det gäller de nya reglerna i IKN-förordningen finns inte några förarbeten i proposition och inte heller finns det något förordningsmotiv. Den vägledning som finns är just den statliga offentliga utredningen (SOU 2019:30) Moderna tillståndsprocesser för elnät. Sådant som i de nya bestämmelserna är öppet för tolkning kommer bli klargörande genom att Ei meddelar ett bindande besked.

De nya reglerna är publicerade i [SFS 2021:976](#) och träder i kraft 1/1 2022. De innehåller också förenklingar för laddinfrastruktur och lokala elnät för t.ex. energigemenskaper eller solexproduktion. Ändringarna kommer som en konsekvens av utredningen [Moderna tillståndsprocesser för elnät, SOU 2019:30](#) och [propositionen 2020/21:188 Moderna tillståndsprocesser för elnät](#).

Det som är paragraf 22a i förordningen 2007:215, om undantag från nätkoncession för produktionsanläggningar. Ändringarna gäller alltså alla elproduktionsanläggningar, såväl vindkraftparker som solkraftparker, men får störst betydelse för vindkraften eftersom denna miljöprövas. Den nya lydelsen är mycket välkommen. Det innebär kortare projektider i och med att en dubbelprövning rensas ut och innebär också att samhällets kostnad minskar, tack vare att en byråkratisk process slopas.

Energimarknadsinspektionen deltar på Svensk Vindenergis nätråd torsdagen den 10/2 2022 för att svara på frågor om den nya förordningen och tydliggöra eventuella oklarheter.

Svensk Vindenergi hade hoppats att allt elnät som behövs för en vindkraftpark skulle klassas som IKN, för att kunna spara tid och resurser för branschen såväl som på myndigheterna.

Ändringarna och konsekvensanalys

Den viktiga ändringen är att det tydliggörs vilka krav som ställs på ett icke koncessionspliktigt nät för en produktionsanläggning. Det är ett bra förtydligande och förväntas eliminera en dubbelprövning. Koncessionsärenden försenar ofta vindkraftsprojektet avsevärt och frågor med koppling till den gamla förordningens lydelse har processats i domstol otaliga gånger mellan vindkraftsprojektörer och myndigheten eller andra berörda.

Den nya lydelsen är:

Ett internt nät får byggas och användas utan nätkoncession, om det 1. inom ett avgränsat område dras a) mellan flera anläggningar för produktion av el som har en gemensam anslutning till elnätet

Ett område som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken för en verksamhet som avses i 21 kap. 13–15 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251) ska anses vara ett sådant avgränsat område som avses i första stycket 1 a eller 1 b.

Ei har flera gånger påtalat att de har ont om resurser och att rensa i koncessionsprocesserna är välkommet för att öka Els kapacitet i andra ärenden. Därför är det viktigt att även fortsatt rensa i befintligt regelverk.

Den nya förordningstexten kommer sannolikt att reducera antalet prövningar, men den nya formuleringen går trots det inte riktigt hela vägen. Genom att inkludera formuleringen "förutsatt att anslutningsledningen är kort" byggs en ny osäkerhet och prövningsmöjlighet in:

§ 3 Ett internt nät får byggas och användas utan nätkoncession, om det inom ett område dras:

b) från flera anläggningar för produktion av el till en gemensam anslutning till elnätet förutsatt att anslutningsledningen är kort

Vad som är en "kort" anslutning av en vindkraftspark till ett regionnät kommer vid något tillfälle att bli föremål för tolkning, men det finns god vägledning i **SOU 2019:30 "moderna tillståndprocesser", sid 85:**

Dagens undantag omfattar enligt sin ordalydelse inga anslutningsledningar, eftersom undantaget gäller för nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion. I tillämpningen av undantaget har anslutningsledningar som till sin längd inte överstiger avståndet mellan två intilliggande anläggningar anses omfattas av undantaget. Sådana kortare anslutningsledningar bör omfattas av ett omarbetat undantag så länge det omfattas av det avgränsade området. Längre anslutningsledningar bör även fortsättningsvis vara koncessionspliktiga, men undantagna från all övrig reglering enligt ellagen (anslutningsskyldighet, regler om hur nätverksamheten ska bedrivas, nättariffer, intäktsramar osv.)

Även om nuvarande ändring är en förbättring finns det fortsatt starka argument att förenkla ytterligare, genom att ta bort villkoret om "kort anslutning". Processtid och kostnader för dubbelprövning är de primära argumenten för att förenkla ytterligare. Även frågan om självbestämmande över bygget av elnät är principiellt viktig för branschen.

Bakgrund till ändringen och något om de varför de gamla reglerna inte fungerade:

De gamla tumreglerna som använts av Ei för att bedöma om en vindkraftspark ska få bygga ett eget elnät har byggts på avstånd mellan kraftverken och avståndet till transformatorstationen. De har länge varit inaktuella.

Vindkraftparker har blivit glesare beroende på främst tre orsaker.

1. Större verk med längre inbördes avstånd. Nu för tiden byggs vindkraftverk ofta 1000m eller mer ifrån varandra i en park, eftersom de har större svept yta och vinden måste återhämta sig efter att den passerat en turbin innan den kan träffa nästa.
2. Den hårda konkurrensen på marknaden gör att elproduktionskostnaden behöver hållas låg. Detta görs genom att verken inte läar "skuggar" varandra och genom att endast de allra bästa punkterna i en park bebyggs. På en tänkt bergkulle är det typiskt mera lönsamt att bygga på toppen än nere i dalen, och trenden har varit att verk längre ner plockats bort i finansieringen.
3. Hänsyn till närboende eller andra motstående intressen gör nästan alltid att vindkraftparker minskar sin yta och byggs mindre (t.ex. avstår ägaren kanske från att bygga verk längre ner på en sluttning, närmare bebyggelse, för att endast bygga i de bästa vindlägena där det ger minst påverkan på närboende).

Alla dessa faktorer bidrar till att anslutningarna till regionnätet blir längre. Men anslutningen är fortfarande lika viktig. Och värdet för samhället av en dubbelprovning är fortfarande obefintligt.

Ändringarna är väntade och Svensk Vindenergi har jobbat intensivt under hösten för att få framdrift i frågan och etablera förståelse hos Energimarknadsinspektionen om vikten av ändringen

I utredningen [Moderna tillståndsprocesser för elnät, SOU 2019:30](#) skrevs (citerades i propositionen) att Energimarknadsinspektionen bör få i uppdrag att utveckla undantagen från nätkoncession genom bland annat ett utökat undantag för produktionsnät.

Det har även lagts ett antal riksdagsmotioner med anledning av "Moderna tillståndsprocesser 21:188" med förslaget att ta bort koncessionskravet för alla elledningar som ingår i ett miljötillstånd; bland annat av [Lars Hjalmered \(M\)](#), [Mattias Bäckström Johansson \(SD\)](#) och [Rickard Nordin \(C\)](#)